

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 3. Quænam opinio probabilior censenda sit, & præferenda aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

lum fundamentum intrinsecum independenter ab auctoritate Doctoris sint probabilia.

22 Deinde ex dictis est inferendum opinionem singularis Doctoris, quæ non ita probabilis est, ut ab aliis tuto possit amplecti; neque respectu ipsius opinantis posse esse probabilem; in quo dissentio à P. Valq. *supra* relato: quia fundamentum, quod respectu aliorum leue censetur, etiam censendum est leue respectu opinantis. De quo plura sunt dicta à nobis *tract. de conscientia*.

23 Præterea ex dictis inferitur, auctoritatem vnius Doctoris in iis casibus, in quibus valet ad faciendam opinionem probabilem, æque valere, siue materia, de qua agitur, sit iuris naturalis, siue diuini, siue humani: quia auctoritas vnius Doctoris in casibus dictis pro quavis harum materierum est fundamentum graue. Ita docent Th. Sanch. & Gran. contra Adrian. & Cordub. asserentes singularem Doctorem in materia tantum iuris humani posse opinari probabiliter.

24 Rogabit aliquis ad extremum, Vtrum obiectum non solum fiat probabile ob auctoritatem Doctorum, quando ipsi affirmant, id esse verum, sed etiam quando affirmant id esse probabile. Respondeo in tali casu ob auctoritatem Doctorum quoad probabilitatem tantum fieri obiectum probabile, non quoad veritatem. Hæc tamen quasi reflexa probabilitas in ordine ad praxim moralem directe æquiualeat, si spectetur, ut circumstantia actus humani; secus si ut ratio assentiendi respectu operantis, iuxta doctrinam fusè traditam *tract. de conscientia*.

QVÆSTIO III.

Quenam opinio probabilior censenda sit, & preferenda aliis?

25 SUPpono primò posse obiectum aliquod probabile esse pro vtraque parte contradictionis; imò sepius sunt huiusmodi: quia habent pro vtraque parte fundamentum graue, quo ad opinandum prudenter intellectus hominum possit inniti. Sed diceas. Fundamenta opposita qualia sunt, quæ extant pro ambabus contradictionis partibus, vicissim se se debilitant, atque destruunt, adeo ut ne physice quidem possit intellectus assentiri, nisi illi parti dumtaxat, pro qua adest fundamentum excedens. Ergo impossibile est, ut adsit pro vtraque parte contradictionis fundamentum sufficiens ad physice assentiendum, nedum ad prudenter opinandum. Admissio toto antecedente, de quo *disp. seq.* nego consequentiam: quia ut sunt hominum intellectus diuersi, fundamentum, quod in conspectu oppositi nequit hunc intellectum mouere, alios multos mouere poterit ad assentiendum physice; atque adeo etiam ad assentiendum prudenter, si illud non sit leue, sed graue. Adde quæcumque intellectum posse plerumque quoduis ex oppositis fundamentis sibi propositis augere, aut confirmare pro libito ad illud se inclinando maiore attentione, accuratiori- que consideratione, ut *q. 1.* notabam. Quo fiet ut ei innitens iudicare physice valeat; atque adeo etiam prudenter, seu probabiliter, quoties tale fundamentum ex se iudicio prudentum non fuerit leue.

26 Suppono secundò, posse obiectum aliquod esse probabile pro altera dumtaxat parte contradictionis. Quidquid recentiores aliqui contradicant ad-

uersus communem sententiam, & experientiam, quam recte supponit Gasp. Hurt. *disp. de consc. diff. 15.* Quia potest pro altera tantum contradictionis parte esse fundamentum graue sufficiens ad opinandum circa tale obiectum. Nec refert opinionem probabilem admittere secum formidinem, aut suspicionem prudentem partis aduersaræ nam ad prudenter formidandum, vel suspicandum minus requiritur, quàm ad opinandum prudenter; ac proinde fieri poterit, ut fundamentum alterius partis contradictionis leuius sit, quàm ut opinionem probabilem valeat fundare: & sit idoneum ad fundandam prudentem suspicionem. Et certè passim accurrunt, si quis aduertat, opiniones non certæ, sed probabiles tantum circa alteram contradictionis partem; cum tamen circa residuam probabilis opinio non sit. Illud est certum in hac re, non posse pro vna parte contradictionis esse certitudinem obiectiuam, & pro altera probabilitatem: quia certitudo obiectiua ne ad formidandum quidem de opo-
posito relinquit fundamentum prudens.

Ex dictis constat, posse etiam inueniri obiectum, 27 quod pro neutra parte contradictionis sit probabile, etiam si habeat pro vtraque fundamentum aliquod sufficiens ad suspicandum, vel dubitandum. Et quod est pro vtraque parte probabile; aut æque probabile pro vtraque, aut probabilius pro altera posse esse. Vnde tandem colligitur posse dari opinionem falsam, quæ sit probabilis, & veram, quæ sit impro-
babilis, & quæ ex duabus contradictoriis probabili-
bus falsa est, eam posse probabiliorem esse, quàm, quæ est vera. His positis

Nauarr. in *sum. cap. 27. num. 289.* Thom. Sanch. 28 *lib. 3. de matr. disp. 44. num. 2.* Azor. *lib. 2. cap. 10. q. 2. & 4.* Villal. in *sum. tract. 1. diff. 4. n. 1.* & Ioan. Sanch. *disp. 44. n. 68.* quos refert & sequitur Palao *tract. 1. disp. 2. punct. 1.* docent opinionem probabiliorem eam esse, quæ firmiori, & efficaciori fundamento fulcitur: non quæ à pluribus Doctoribus defenditur. Probat ex Text. in *l. 1. §. Neque. C. de veteri iure enucleando.* Ibi. *Sed neque ex multitudine auctorum, quod melius, & æquius est indicari debet: Cum possit vnius forsitan & deterius sententia, & multos & maiores aliqua in parte superare.* Addit tamen Palao, regulariter loquendo, eam sententiam probabiliorem iudicandam esse, quæ à pluribus defenditur, & à doctioribus. Palaum sequuntur recentiores, qui addunt opinionis probabilitatem non crescere ex multitudine Doctorum, qui illius fundamenta non discusserunt; sed bona priorum fide eam sequuntur, ut sæpe accidit, teste Azor *cap. 16. quæst. 1.* Valq. *disp. 62. num. 13.* Thom. Sanch. in *sum. lib. 1. cap. 9. num. 9.* Villal. *tract. 1. diff. 4. num. 16.* & Ioan. Sanch. *disp. 29. n. 7.*

Propositio 1.

Ea opinio magis probabilis censeri debet, quæ 29 grauiori nititur fundamento; siue illud sit intrinsecum, siue extrinsecum, siue conflatum ex vtroque.

Quoniam probabilis opinio est, quæ habet fundamentum graue iuxta definitionem: ergo probabilior erit, quæ grauius fundamentum habet. Fundamenta autem probabiliter opinandi non solum ex intrinsecis opinantis principiis, sed etiam ex auctoritate doctorum extrinseca desumitur, ut constat ex dictis *q. præced.* & fatentur omnes. Vnde non solum intrinseca, sed etiam extrinseca fundamenta debent attendi ad pensandam probabilitatem cuiusque opinionis.

N 4

Hinc

30 Hinc si fundamenta intrinseca duarum opinionum sint paria, ea erit altera probabilior, quae maiori Doctorum auctoritate fulcita sit; quantitas autem auctoritatis non solum iuxta multitudinem, sed etiam iuxta qualitatem auctorum est ponderanda. Pauci enim grauiore, atque doctiores viri maiorem praestant auctoritatem, quam plures minus docti, & qui rem ex instituto examinarunt, longe in auctoritate praecedunt eos, qui in aliorum fide procedunt. Tametsi & ij quoque suam portionem auctoritatis addunt, vel ex eo saltem, quod subscribentes aliis, eorum auctoritatem adaugent. Quo iure cum doctus aliquis casum conscientiae examinavit, atque resoluit: alique, ut saepe accidit, ducti auctoritate prioris, re profus inaudita subscribunt; nonnihil conferunt nihilominus ad probabilitatem resolutionis; quatenus ea sua confidentia auctoritatem resoluentis confirmant. Itaque auctoritas multorum, ceteris paribus, semper maiorem facit probabilitatem opinionum: atque adeo illa magni facienda est, etiam si plus fundamentis rei intrinsecis, quam extrinsecis auctoritati sit deferendum, quando haec duo inter se comparantur. Quae autem opinio, pensatis omnibus, extrinsecis videlicet, & intrinsecis fundamentis, grauiori fundamento adequato niti censenda sit, ut eo nomine probabilior dicatur, arbitrio prudentum relinquitur.

31 Illud tamen in vniuersum praescribi potest, opinionem communem ut plurimum singulari praefendam esse tanquam probabilior, ut recte docet Azor *supra* cap. 13. & cap. 16. *quasi* 4. necnon Henr. & Villal. apud Palao *num.* 11. Quia auctoritas communis multum praeponderat: nisi quando opinio singularis validissimo fundamento intrinseco nititur denuo reperto contra communem. Dicitur autem communis opinio, quae communi calculo eorum, qui de ea materia tractant, firmata est; siue in re Theologica, quae communiter amplectitur à Theologis; in re legali, quae communiter à Iurisperitis recepta est, &c. Oportet tamen, ut multitudo Doctorum faciat opinionem communem, quod omnes tractent eam rem ex professo, ut bene notant Menoch. Alciat. Nauarr. Azor & Ioann. Sanch. apud Palao *supra* *num.* 10. Tum requiritur, ut ij Doctores non quasi ex necessitate contra reliquos eam opinionem sequantur, eo quod sunt vni cuidam Magistro addicti, qui illam docuit; quia sic singularem tantum opinionem eius Magistri confirmabunt, non verò facient opinionem communem, ut notauit Azor *supra* cum Nauarr. Decio, Alex. & aliis. Potest autem opinio, quae antiquitus fuit communis, quia à plerisque eius temporis amplexabatur, iam non esse communis inter Doctores alterius seculi. Tum quae est communis in vna prouincia, potest esse in alia non communis. Vtrum autem, quando ambae opiniones contradictoriae pro se multos auctores habent, debeant ambae communes appellari; vel tantum ea, quae habet plures, quaestio erit de nomine. Certè si morem loquendi spectemus, quaecumque opinio multos habet pro se, communis dici solet, etsi pro opposita sint plures. Videatur Azor *cap.* 13.

32 Ex his rursus efficitur, ceteris paribus, ex parte intrinseci fundamenti, eo probabilior esse sententiam, quo antiquior est; imo ut nouiores sententiae contra antiquarum auctoritatem praualere possint, longe firmiora intrinseca fundamenta debent habere, ut suppleatur à ratione, quod illis deest ab auctoritate. Vt vel hinc constet, quam caute sit con-

traueniendum praevis Doctoribus in iis, quae per longum tempus pacifice in scholis receptae sunt. Deinde eorum opiniones, qui magis ex professo rem tractant, probabiliores sunt reputandae, ut implurimum, quam opiniones aliorum, ad quorum institutum non adeo res attinent. Quocirca, ut bene notat Azor *cap.* 17. *q.* 3. in re Theologica, & quae ad conscientiae forum pertinet, maxime si stetur intra ius naturale, opiniones Theologorum omnino sunt praefendendae sententiae Iuriconsultorum. E contra tamen in re spectante ad forum externum Iurisperiti Theologis anteponendi sunt. Cum tamen in iis, quae pertinent ad ius canonicum, parumque concernunt ius naturale, ut sunt censurae, & poenae Ecclesiasticae, non minus fortasse auctoritatis habeant Iuristae, quam Theologi.

33 Praeterea quaedam aliapraebet monita pro dilectu opinionum Azor *lib.* 2. *cap.* 9. & *segg.* Primum, eam omnino sententiam contra quoscumque Doctores praefendam esse, quae vel expresse constat ex fide, vel ei maxime accedit, quod est certissimum: quia contra huiusmodi sententiam nihil potest esse probabile. Secundum, sententiam, quae magis nititur sensu, & intelligentia legis & iuris, aut consuetudine, & vfu magis probatur, aliis anteponendam esse. Tertium, in odiosis benigniorem sententiam amplectendam, iuxta illam regulam iuris. *Odia restringi, fauores conueni ampliare.* Quartum: opinionem tutiorem ut plurimum antefereendam, ceteris paribus. Quintum. Si cetera sint paria, eam opinionem deligendam, quae magis fauet Religioni, pietati, & iuri. Tum, quae in causa matrimoniali plus fauet matrimonio, & in materia voti, iuramenti, & vltimae voluntatis, quae videntibus, iurantibus, & testatoribus fauorabilior est. Ac denique, quae viduis, pupillis, peregrinis, & aliis huiusmodi patrocinatur. Haec latè, & eruditè multis exemplis illustrat Azor.

Propositio 2.

Ad pensandam probabilitatem cuiusque sententiae oriundam ab auctoritate Doctorum, sedulo est animaduertendum, num talis sententia à Doctoribus absolute, & ex animo, asseueranterque omnino; aut aliter prolata sit.

34 Sapsissime enim vfu venit in rebus obscuris, ut Doctores non omnino assertiuè, sed vacillanter, dubitatiuè, suspensiuè, disputatiuè, problematicè, per quamdā condescendētiā, aut ex hypothesi loquantur. Quibus in casibus eorum auctoritas non opinionem, sed suspicionem, formidinem, aut dubitationem probabilem circa rem propositam facit. Vniuersaliter enim, quoties verba Doctorum firmum iudicium non ostendant de obiecto proposito, sed tantum dubitationem, hesitationem, suspensionem, aut formidinem circa illud, compertum est propter eorum auctoritatem tale obiectum non euadere absolute probabile, hoc est, probabiliter iudicabile. Tametsi euadat tale, de quo prudenter seu probabiliter dubitari, seu formidari, vel suspicari possit.

35 Ex quo patet, quam caute procedendum sit, quamque fecde, & periculose multi errent in censendis probabilibus quibusque sententiis eo solum nomine, quod illa à viris grauib. & doctis, quoquo modo prolatae sunt; cum tamen ad modum eas proferendi solerter imprimis sit attendendū, ut tuto iudicari possit, num illa propter talem auctoritatem probabiles absolute sint habendae, vel secus.

QVÆSTIO